

מקורות פרשת וארא ה'תשפ"ו המכות למצרים, המסר המהדהד לישראל

בצל קיר מן הקירות ההם או ייקח פרי מן הכרם. אדמור הזקן מוסיף מדברי הבעש"ט, שיכול להיות מלחמה שבע שנים בין שני גויים, בשביל שיבררו הקולות מתרועעת המלחמה ויעשו מהם ניגון שיעבור הצדיק את ה' בכוח הניגון ההוא.

שמות י: ולמען תספר באזני בנך וכן בנך ... ואת אתתי אשר שמתו בם וידעתם כי אני ה'.

דס: לך אל פרעה בבוקר... ואמרת אליו... שלח את עמי. **צפרדע:** בא אל פרעה ואמרת אליו. **כינים:** נטה את מטך והך את עפר הארץ.

ערוב: השכם בבוקר והתייצב לפני פרעה... ואמרת אליו. **דבר:** בא אל פרעה ודיברת אליו. **שחין:** קחו לכם מלא חופניכם פיה. **ברד:** השכם בבקר והתייצב לפני פרעה. **ארבה:** בא אל פרעה. **חשך:** נטה ידך על השמים ויהי חושך.

אברכנאל השאלה השלישית: במכה הראשונה אמר 'בזאת תדע כי אני ה'...' ובשנית ובשלישית לא אמר דבר. ברביעית (ערוב) אמר 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ'... ובחמישית ובשישית לא אמר דבר. בשביעית (ברד) אמר: 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ' ובשמינית ובתשיעית לא אמר.

לקוטי שיחות לו/34: המכות לא נועדו רק לשחרר ישראל ממצרים, אלא להטמיע בישראל עצמם את מציאות האלוקות. האברכנאל האריך שפרעה חלק על משה בשלושה שורשים: הכחיש מציאות ה', הכחיש השגחתו לתת לאיש כדרכיו, והכחיש שהאלוקה יכול לשנות הטבע כרצונו. על זה באו ג' קבוצות המכות: דצ"ך באו לאמת את עצם מציאות האל- (ולכן נאמר בתחילתן 'בזאת תדע כי אני ה'). ג' המכות עד"ש באו לאמת השורש השני, שהקב"ה משגיח על כל (כמו שנאמר בהן שהן הזיקו רק למצרים, וזהו שנאמר בתחילתן 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ'). ובאח"כ הוכיחו שיכול לשנות הטבע כרצונו (שהטבע התבלבל לגמרי, וזהו שנאמר 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ').

3. יחזקאל כט (הפטרות פרשתנו): בשנה העשירית (כשנה לפני החורבן) היה דבר ה' אלי לאמר... הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרבץ בתוך יארי... והיתה ארץ מצרים לשממה וחרבה וידעו כי אני ה' יען אמר יאר לי ואני עשיתי... והיזי בעשרים ושבע שנה [17 שנים אחרי הנבואה הקודמת] היה דבר ה' אלי... הנני נתן לנבוכדראצר מלך בבל את ארץ מצרים ונשא המנה ושלל שללה ובזו בזה... **ביום ההוא אצמיח קרן לבית ישראל ולך אתן פתחון פה בתוכם וידעו כי אני ה'.**

1. שמות רבה טו: באברהם הוא אומר 'וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי' - מהו 'דן אנכי'? הריני פורע מהם במכת בכורות. הסימן הזה מסר הקב"ה לאברהם ואברהם ליצחק ויצחק ליעקב, ויעקב ללוי ולוי לקהת וקהת לעמרם ועמרם למשה ומשה משמרו. כך כאשר נשלח לפרעה נאמר (הכב): 'כה אמר ה' בני בכרי ישראל: ואמר אליך שלח את בני ויעבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי הורג את בנך בכורך'.

חידושי הגרי"ז וארא זא: 'ראה נתתיך אלוקים לפרעה' וברש"י: 'שופט ורודה לרדותו במכות ויסורי'. מבואר שהמכות לא היו כדי שישלחו את ישראל, אלא לקיים 'וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי' ולכן נעשה לשופט לדונם על מעשיהם. כך נאמר במשנה עדיות ב: 'משפט דור המבול שנים עשר חודש, משפט המצרים שנים עשר חודש, רשעים בגיהנום שנים עשר חודש'.

מדרש לקח טוב: לפי ששפכו דמם של ישראל כמים, נהפכו לדם יאוריהם.

שמות רבה יד: לפי שהיו משעבדים ישראל ואומרים הביאו לנו שקצים ורמשים - הביא עליהם צפרדעים. **שם יז:** לפי ששמו את ישראל מנקי חוצות ושוקים מהעפר - לפיכך נהפך עפרם לכנים.

ראש השנה יא, א: בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים.

תוספות: ואע"פ שהתחילו המכות מניסן, דמשפט המצרים יב חדש, מ"מ לא פסקה עבודה עד תשרי.

שמות רבה היט: 'ויצאו נוגשי העם' [לראות שישראל מקוששים קש לתבן] - הלך משה למדין ועשה שם שישה חרשים [עד ראש השנה].

מהר"ו על שמות רבה שם: צע"ג שהרי משפט המצרים היה שנים עשר חודש (ומשה התכסה לשישה חרשים), ומובא שכל מכה שימשה חודש ימים (ואיך נכנסו עשר מכות בשישה חודשים)? הנה נאמר בתורה ששש מכות היו בהקדמת התראה לפרעה - דס, צפרדע, ערוב, דבר, ברד, ארבה, ושלוש מכות ניתנו בלא התראה - כינים, שחין וחשך. לכן כל אחת משש המכות שהייתה בהקדמת התראה נמשכה חודש ימים (שלושה שבועות התראה ושבע המכה עצמה). ואילו האחרות נמשכו רק שבוע של המכה עצמה. ביחד שישה חודשים ושלושה שבועות, וצריך לומר שהתכסה מהם רק חמישה חודשים ותשעה ימים (והמכות החלו מעט לפני ראש השנה).

2. ליקוטי שיחות לו/37 הערה 46: בברכות ו, ב' כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה. מבאר הרמב"ם בהקדמתו לפירושי המשניות, כמו אחד שיבנה ארמון כליל היופי וייטע כרם חשוב, כדי שיהיה הארמון מזומן לאיש חסיד שיבוא באחרית הימים ויחסה יום אחד